

Město Horní Planá má prastarou historii. První zmínka, kdy je jmenována, pochází z budějovické listiny z roku 1332. Již 11. července 1349 povýšil Horní Planou císař Karel IV. na městys a udělil mu právo trhů. Tato velmi důležitá listina byla vydána v Bonnu. Tehdy patřila Horní Planá cisterciánskému klášteru ve Zlaté Koruně. Osudy městečka jsou pestré a již mnohokrát byly literárně zpracovány. Dnes je Horní Planá městem, stala se jedním ze středisek rekreace v oblasti Lipenské přehradní nádrže.

Byl jsem chlapec, když jsem se s rodiči přestěhoval před druhou světovou válkou do Horní Plané. Bylo zde velmi málo Čechů, pouze několik rodin státních a schwarzenberských zaměstnanců. Také zde tehdy žili pouze dva čeští středoškoláci. S tehdejšími obyvateli jsme se snaželi výborně, bez jakýchkoliv národnostních rozmíšek, být Čech nebo Němec nehrálo zde takovou roli, jak si dnes mnozí představují. Ovládal jsem oba tehdejší zemské jazyky nejen spisovně, ale také místní dialekt. Takže se často stávalo, že ani nikdo nepoznal, že jsem Čech.

Obyvatelé Horní Plané byli vesměs velmi hrdí na své známé a slavné předky. Nejen na básníka Šumavy Adalberta Stiftera (1805 – 1868), nebo na hudebního skladatele Jana Ev. Haberta (1833 – 1896), který se narodil na náměstí v domě zvaném „zum Magerl“ čp.4. Na tomto domě visela pamětní deska, která byla zničena. Ke slavným také dále patřil prof. PhDr. Gustav Jungbauer (1886 – 1942), narozený v Předním mlýně čp. 100, jehož budovy zmizely ve vodách přehradní nádrže. Prof. Jungbauer byl jedním ze zakladatelů Šumavského muzea v Horní Plané. Ve třicátých letech minulého století žilo ještě v Horní Plané několik lidí, kteří si velmi dobře pamatovali na události ze svého mládí i na to, co se zachovalo z dávnějších časů ústním podáním. Velmi často jsem s takovými starými lidmi hovořil a vyptával se jich na minulost.

Jednou jsem potkal starou paní, která bydlela nad kostelem. Dala se do řeči a vyptávala se mne na všelicos. Sprátelil jsem se s ní a kdykoliv jsme se potkali, vždycky bylo dost toho, o čem se dalo povídat. Vzpomínám si, jak při jedné příležitosti začala vyprávět o hornoplánském kroji, který se dříve nosil ke slavnostním a svátečním příležitostem. Také se mi svěřila, že kroj vdaných žen ještě má a někdy si ho obléká, mužský kroj však že už ani ona, ani nikdo jiný nemá. Ten se prý přestal nosit úplně již před první světovou válkou. V roce 1937 jsem dostal fotoaparát. Při dalším setkání jsem onu paní požádal, aby se do svého kroje oblékla, že bych si ji rád na památku vyfotil. Kupodivu velmi ochotně souhlasila.

Jmenovala se Johanna Müller. Podle domu, který spolu s hospodářstvím vlastnila od 10. 5. 1907 po svém bohužel tehdy zemřelém synu Antonovi (†5. 3. 1907), byla všeobecně nazývána „Lederertonin“. Bydlela v čísle 79 těsně nad děkanským kostelem v Muzejní ulici, dříve zvané Point. To jen aby se nepletla jména – v Horní Plané žilo více obyvatel jménem Müller. Hned ve stejné ulici třeba paní Marie Müller, co bydlela v čp. 116 a vedla hostinec nazývaný „Matschi“. Její dům na rozcestí ke hřbitovu stojí dodnes a je udržován, zatímco dům paní „Lederertonin“ byl v šedesátých letech 20. století zbourán a srovnán se zemí. Takže už vůbec není znát, že tu kdy nějaký dům stával. Paní Johanna Müller zemřela 12. 12. 1941.

Kroj hornoplánských vdaných žen býval černý a bohatě vyšíváný černou nití. Pouze halenka byla bílá a rovněž hustě vyšívána. Také svrchní kostým prý býval vyšíváný, a to jak mírně prodloužený kabátek, tak k zemi sahající sukně. Ten se však paní Müllerové nezachoval, a tak na snímku má prostý kostým bez výšivek; zachovala se však halenka a pokrývka hlavy, která je na snímcích dobře zřetelná. Černý čepec z lesklé látky byl vzadu spojený a splýval do poloviny zad jako jakási plachetka zvaná „Hintribindtüach“.

Jako kroj ženy také nosily šaty, většinou celé černé s černou zástěrou. Obojí bývalo rovněž bohatě ozdobené černou výšivkou a zástěra byla navíc lemována většinou černou, různě širokou ručně háčkovanou krajkou. Takový typ lidového kroje se nosil v celé jižní části Šumavy, někde jen s malými odchylkami místního rázu. Pro hornoplánský kroj však byly typické černé výšivky na černé látce a prosvětlený zůstával pouze bílou vyšívanou halenkou.

Fotografie paní Johanný Müllerové jsem pořídil na jaře 1938. Z nich byl vybrán a poprvé uveřejněn její portrét v knize Šumavana Ruperta Essla (1918 – 2000) „Oberplan der Geburtsort Adalbert Stiflers. Pfarre und Gemeinde Oberplan mit den eingepfarrten Orten“. Herausgegeben vom Arbeitskreis der Oberplaner, (464 s. 220 obr., zmíněný portrét je na str. 410), Buchen im Odenwald, 1993.

Rychtářská pečť Horní Plané z r. 1568, kresba Karel Liška, 1975

